

Handläggare

Susanne Abrahamsson (san007)

Fastställare

Åsa Bellander (abr013)

Gäller för

Regiongemensamt

Dokumenttyp

Riktlinje

Giltigt till och med

2023-05-25

Granskare

Matilda Elisabet Foborg (mfg019)

Fastställt

2021-11-25

Reviderat

2021-11-25

Dokumentnr / Version

610092 / Version 1

Processägare

Marie Bast (mbt013)

Ytterligare information

Ersätter tidigare Covid-19

Handlägningsrutin med vårdhygieniska riktlinjer (senaste version i PDF)

Covid 19. Vårdhygienisk riktlinje

OBS! Medicinskt omhändertagande och behandling får inte försenas på grund av misstänkt eller bekräftad covid-19.

Sammanfattning av nya förändringar som skett

Nytt Platinadokument, ersätter tidigare Covid-19 Handlägningsrutin med vårdhygienisk riktlinje.

s 2. Hänvisning till ny "Åtgärdslista personal, provtagning vid exponering av covid-19".

s 4. Andningsskydd kan vara av typen FF2 eller FFP3, utan ventil eller med täckt ventil.

Innehåll

Symtom och inkubationstid	2
Smittvägar	2
Smittsamhet	2
Smittfrihet	2
Personal	2
Vårdrutin vid misstänkta och bekräftade fall av covid-19	3
Hälso- eller vårdcentral, mottagning	3
Tandvård	3
Slutenvård	3
Val av vårdplats	3
Patient med misstänkt/bekräftad covid -19 vårdas isolerad	3
Patient som insjuknar på vårdavdelning	4
Skyddsutrustning	4
Material och utrustning	6
Måltider	6
Tvätt	6
Avfall	6
Städning	6
Besök	6
Röntgen eller annan undersökning	6
Transport inom sjukhuset	7
Ambulanstransport	7
Städning av ambulans	7
Rutiner vid dödsfall	8
Övrig handläggning	8
Screening, smittspårning och uppföljning av kontakter till bekräftat fall	8
Utbrott	8
Anmälan enligt smittskyddslagen	8

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2021-11-25	2021-11-25	2023-05-25	610092 / Version 1

Sjukdomen covid -19 orsakas av coronaviruset (SARS-CoV-2).

Symtom och inkubationstid

Den kliniska symtombilden innefattar allt från mild luftvägsinfektion, hosta, med eller utan feber, till svåra luftvägsbesvär i form av pneumoni. Allmän sjukdomskänsla, muskelvärk och gastrointestinala besvär förekommer också. Inkubationstiden är vanligen 2–14 dagar och i genomsnitt 5–6 dagar.

Smittvägar

Smittöverföringen sker främst som droppsmitta via hosta och nysningar då virus kommer i kontakt med ögon och slemhinnor och som direkt och indirekt kontaktsmitta via händer, kläder, ytor och föremål. I vissa situationer kan det finnas risk för virusinnehållande aerosoler, se sidan 4 och aerosolgenererande procedurer.

Smittsamhet

En person med covid-19 bedöms vid smittspårning vara smittsam från och med 48 timmar före symtomdebut.

Smittfrihet

Kriterier för bedömning av smittfrihet inom vård och omsorg enligt Folkhälsomyndighetens vägledande dokument och [Smittskyddsläkarnas smittskyddsblad](#). Smittfriförklaring görs av läkare och ska dokumenteras i patientjournalen.

Vid smittfrihet ska patienten, om möjligt, duscha och få rena kläder. Sängen rengörs, bäddas ren och rummet städas.

Personal

Vid arbete nära patient med misstänkt eller bekräftad covid-19 ska skyddsutrustning användas.

Arbetsmiljöverket har förtydligat att gravida medarbetare inte får exponeras för patienter som är misstänkt eller bekräftat smittade av covid-19. För mer information om riskbedömning, se RVN:s sida [Om corona och smittskydd på arbetsplatsen](#).

Provtagning personal

Exponerad personal och personal med symtom provtas enligt "[Åtgärdslista personal, provtagning vid exponering av covid-19.](#)", [Provtagningsindikation PCR-test för covid-19](#).

Personal som insjuknar med covid-19 symtom ska informera närmsta chef. Om insjuknande sker under arbetstid ska personal meddela närmaste chef och snarast gå hem.

För smittspårning, se [Covid-19 Screening och smittspårning inom RVN och för privata vårdgivare](#).

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2021-11-25	2021-11-25	2023-05-25	610092 / Version 1

Vårdrutin vid misstänkta och bekräftade fall av covid-19

Risken för smitta minimeras genom basala hygienrutiner, korrekt använd skyddsutrustning och goda städrutiner.

Vid all vård av smittsamma eller misstänkt smittsamma patienter bör man eftersträva att så få personal som möjligt vårdar den sjuke.

Hälsa- eller vårdcentral, mottagning

- Personer med misstänkt covid-19 ska inte sitta i väntrum utan placeras direkt i eget rum, om möjligt med ingång från utsidan. Dörren ska hållas stängd.
- Vid misstänkt covid-19 använder personalen skyddsutrustning, se rubrik *Skyddsutrustning*.

Tandvård

- Vid tandvård för behandling patienter med förkylningssymtom, se Folktandvårdens rutin "Rutiner för akutbehandling patienter med förkylningssymptom".
- Vid risk för aerosolbildning se rubrik *Skyddsutrustning*.

Slutenvård

Val av vårdplats

Patient med misstänkt/bekräftad covid -19 vårdas isolerad

- I första hand i enkelrum med luftsluss och eget hygienutrymme
- I andra hand i enkelrum med förrum och eget hygienutrymme
- I tredje hand i enkelrum med stängd dörr och eget hygienutrymme

Flera patienter med bekräftad covid-19 kan samvårdas så länge inte annan smitta förekommer.

Vid behov av prioritering av vådrum mellan misstänkt och bekräftat fall, prioriteras bekräftat fall.

Undersökningar bör i möjligaste mån utföras på vådrummet.

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2021-11-25	2021-11-25	2023-05-25	610092 / Version 1

Patient som insjuknar på vårdavdelning

Patient som insjuknar med symtom ska snarast möjligt tas in på enkelsal med eget hygienutrymme och stängd dörr. Provtagning sker med PCR-metod. Personal använder adekvat skyddsutrustning.

Vid positivt provsvar bedöms fortsatt vårdnivå och placering utifrån rutin på respektive sjukhus. Vid behov kontaktas infektionsklinikens bakjour för rådgivning.

Medpatient som delat sal med bekräftad covid-19 patient:

- Isoleras på egen sal med eget hygienutrymme.
- Ta ett första prov snarast. Är detta negativt förnyas provtagningen med ett andra prov 5 dagar efter det första. Vid ett negativt andra prov isolering i minst 7 dagar, om möjligt 14 dagar efter exponering. Var fortsatt observant på symtom.
- Personal arbetar med basala hygienrutiner.
- Om patienten skrivs ut till annan enhet informeras mottagande enhet om exponering.
- Vid smittfrihet ska patienten, om möjligt, duscha och få rena kläder. Sängen rengörs, bäddas ren och rummet städas.

Skyddsutrustning

Basala hygienrutiner utgör grunden för att förhindra smittöverföring. Desinfektion av händer och underarmar ska ske före och efter patientkontakt.

Vid vård av flera patienter i en sal ska plastförkläde och handskar bytas mellan varje patient inne på salen med adekvat handhygien mellan varje avklädnings- och påklädningsmoment.

All personal ska använda personlig skyddsutrustning vid patientnära vård inom 2 meter av misstänkt eller bekräftat smittad patient.

Andningsskydd används under den första sjukdomsveckan hos patient med misstänkt eller konstaterad covid-19. Vid aerosolgenererande procedur* används andningsskydd oavsett var i sjukdomsförloppet patienten befinner sig.

Andningsskydd är engångs, kan användas under hela omvårdnadstiden inne hos patienten så länge det inte tagits av, skadats eller förorenats. Viktigt att genomföra tillpassningstest för att säkerställa att andningsskyddet sluter tätt. Förekomst av skägg innebär risk för otillräcklig skyddseffekt.

Andningsskydd kan vara av typen FFP2 eller FFP3, utan ventil eller med täckt ventil. Andningsskydd används i kombination med heltäckande visir. Alternativ är skyddsmask 90 eller Sundströms SR 570.

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2021-11-25	2021-11-25	2023-05-25	610092 / Version 1

* Exempel på vårdmoment som kan generera aerosoler och där andningsskydd ska användas, se även [Aerosolgenererande arbetsmoment inom hälso- och sjukvård, tandvård och socialtjänst:](#)

- Endotrakeal intubering och extubering
- Trakeotomi, trakeostomivård
- Sugning av luftvägar
- Icke-invasiv ventilering (BiPAP- och CPAP-behandling)
- Hjärt-lung-räddning
- Handventilering
- Provtagning från nedre luftvägar
- Bronkoskopi
- Högfrekvent oscillatorventilation (HFOV)
- Högflödesbefuktad syrgasbehandling (Optiflow)

Nebuliserande behandling bedöms inte generera smittsamma aerosoler.

Munskydd är engångs, används under hela omvårdnadstiden inne hos patienten så länge det inte tagits av, skadats eller förorenats. Vidrörs munskyddet ska handdesinfektion utföras. Munskydd klass II är inte vätskeresistent, därför lägger man till heltäckande visir som då ersätter den vätskeavvisande ytan på munskydd klass IIR. R står här för resistens mot vätska. Om visiret inte bedöms vara heltäckande eller vid användning av skyddsglasögon ska munskydd klass IIR användas.

Andningsskydd och visir tas av på anvisad plats, i eller utanför vårdlokal beroende på lokalens storlek. Bedömning görs i respektive verksamhet.

Skyddsutrustningen tas av i följande ordning: Handskar – *handdesinfektion* – förkläde – *handdesinfektion* – visir/skyddsglasögon – *handdesinfektion* – andningsskydd/munskydd – *handdesinfektion*.

[Skyddsutrustning av vård av patient med misstänkt eller bekräftad covid-19.](#)

[Övriga checklistor för skyddsutrustning på- och avklädning samt lathund.](#)

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2021-11-25	2021-11-25	2023-05-25	610092 / Version 1

Material och utrustning

- Begränsa mängden material inne på sal.
- Flergångsmaterial desinfekteras.
- Alla hjälpmedel är patientbundna och avtorkas dagligen med Ytdesinfektion Plus.

Måltider

- Patienten äter sina måltider inne på rummet.
- Disk tas omhand på vanligt sätt. Efter måltid kasseras engångsmaterial i soppåse på vådrummet.
- Beroende på lokala rutiner kan användning av engångsmaterial vara ett alternativ.

Tvätt

- Hanteras på vanligt sätt.
- Tvätt som är kraftigt förorenat av kroppsvätska hanteras som smittförande tvätt. Minimera luft i gul plastsäck "tvätt" för att undvika att säcken går sönder.

Avfall

- Använd skyddsutrustning kasseras som vanligt avfall.
- Soppåse försluts på rummet. Minimera luft i soppåse för att undvika att påsen går sönder.
- Avfall som är kraftigt förorenat av kroppsvätska hanteras som smittförande avfall enligt [avfallshandboken \(s.28\)](#). Läggs i särskild kartong med innersäck.

Städning

- Vårdpersonal torkar omedelbart upp spill av kroppsvätskor till exempel urin, avföring, blod eller sekret. Därefter torkas ytan noga med Ytdesinfektion Plus. Se separat [städrutin](#).

Besök

- Besök tillåts efter särskild överenskommelse.
- Besökare använder samma utrustnings som vårdpersonal, se rubrik *Skyddsutrustning*.
- Besökare instrueras i god handhygien före och efter besöket.

Röntgen eller annan undersökning

- Undersökningar inklusive röntgen och ultraljud görs om möjligt i vådrummet. Om det ej är möjligt ska mottagande enhet informeras om smitta.
- Patienten tas direkt in till undersökningsrum.
- Röntgenpersonal eller motsvarande som vistas i samma rum inom 2 meters avstånd som patienten använder personlig skyddsutrustning, se rubrik *Skyddsutrustning*.
- Rummet städas med Ytdesinfektion Plus, se [städrutin](#).
- Rummet behöver inte vädras innan slutstädning och ingen ställtid behövs.

Dokumenttyp Riktlinje	Fastställt 2021-11-25	Reviderat 2021-11-25	Giltigt till och med 2023-05-25	Dokumentnr / Version 610092 / Version 1

Transport inom sjukhuset

- Minimera transporter inom sjukhuset.
- Transport inom sjukhuset sker enligt lokal planering på respektive sjukhus.
- Vårdpersonal transporterar patient med misstänkt eller bekräftad covid-19.
- Vid patienttransport ska skyddsutrustning användas.
- Patienten transporteras direkt in i aktuell vårdsal av den som ombesörjer transporten.
- En medföljare hanterar dörrar och knappar vid transport samt bereder plats i korridor.
- Patienten ges munskydd om detta tolereras. Förse patienten med engångsnäsdukar vid behov. Näsdukarna kastas direkt i avfallspåse efter användning.
- Hjälp patienten med handhygien, använd handsprit.
- Informera mottagande enhet.

Ambulanstransport

- Vid transport till och från sjukhus ska allmänna transportmedel inte användas.
- Transport av allmänpåverkad patient ska i första hand ske med ambulans och misstanke om covid-19 ska anges vid ambulansbeställningen.
- Luckan mellan förarhytt och patientutrymme ska vara stängd.
- Ambulanspersonal i patientutrymmet ska använda skyddsutrustning, se rubrik *Skyddsutrustning*.
- Patienten ges munskydd om detta tolereras. Förse patienten med engångsnäsdukar vid behov. Näsdukarna kastas direkt i avfallspåse efter användning.
- Hjälp patienten med handhygien, använd handsprit.

Städning av ambulans

- Öppna både sidodörr och bakdörr för att ventilera patientutrymmet.
- Patientnära ytor, tagytor och använd flergångsutrustning torkas av med Ytdesinfektion Plus.
- Ambulansen kan användas igen utan ställtid.

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2021-11-25	2021-11-25	2023-05-25	610092 / Version 1

Rutiner vid dödsfall

Risk för smitta från en avliden person är låg, men kan ske via kontaktsmitta, genom direktkontakt med kroppsvätskor från den avlidne eller via kontaminerade föremål.

- Vid kontakt med den avlidnes kropp arbetar personalen med basala hygienrutiner. Vid risk för stänk används stänkskydd.
- Bisättningsäck är vanligtvis inte nödvändigt vid hanteringen av avliden med covid-19 men kan behövas av andra skäl, exempelvis vid större mängder kroppsvätska. Följ lokal rutin på respektive sjukhus.
- Vid eventuell obduktion, rekommenderas skyddsutrustning (se rubrik *Skyddsutrustning*) för att minska risken för exponering för kroppsvätskor och aerosoler.

För mer information, se [rekommendationer för hantering av avliden](#).

Övrig handläggning

Screening, smittspårning och uppföljning av kontakter till bekräftat fall

Screening och smittspårning utförs enligt [Covid-19 Screening och smittspårning inom RVN och för privata vårdgivare](#). För rådgivning kring smittspårning i vården, kontakta Vårdhygien. Förhållningsregler och hygienråd ges enligt [Smittskyddsblad Covid-19](#).

Utbrott

Vid kluster/utbrott av Covid-19 inom hälso- och sjukvård kan ytterligare åtgärder vidtas utöver det som specificeras i detta dokument. Detta sker då i samråd med Vårdhygien. Se även styrdokument [Utbrottsgrupp vid smittspridning i vård och omsorg](#).

Anmälan enligt smittskyddslagen

Laboratiebekräftade fall av covid-19 (positivt PCR-test) ska anmälas kliniskt av behandlande läkare. Även fall av covid-19 som konstaterats med antigenstest vid provtagning inom hälso- och sjukvården, ska anmälas om patienten har klinisk bild förenlig med covid-19 och/eller är hushållskontakt till ett bekräftat fall av covid-19. Anmälan sker med fördel elektroniskt, se [Anmälningsrutiner på Smittskyddets webbplats](#).

Relaterad information